

2. Для усунення порушених прав і свобод особи законодавства всіх держав повинні бути уніфіковані – це спростить процедуру звернення до суду, забезпечить оперативний судовий захист прав і свобод людини.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Х. – 2009. – 48 с.
2. Конституційне право України / за ред. В.Ф. Погорілка. – К., 1999. – С. 201-211
3. Нелін О.І. Суд, правоохоронні і правозахисні органи України : підручник / О.І. Нелін. – К. : ВПЦ «Київський університет». 2013. – 367 с.
4. Арістова І.В. Діяльність органів внутрішніх справ щодо реалізації державної інформаційної політики. – Х., 2006. – 354 с.
5. Супрун В.М. Інформаційний суверенітет як один з елементів інформаційної безпеки держави: теоретико-правовий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natu-ral/vkhnu/Pravo/2009>.
6. Макаренко Є. Європа у XXI столітті: інформаційний вимір інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua>.

До питання конституційно-правового статусу парламенту та парламентаризму

Городницький П.С., студент курсу БПмс ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Пустовіт Ж.М.

У сучасному світі майже у всіх державах створені й функціонують парламенти. Це пов'язано з тим, що у структурі державного апарату справжній парламент відіграє дуже важливу роль та є суттєвим надбанням сучасного конституціоналізму [1, с. 196].

Парламент (англ. parliament, фр. parler – говорити) є вищим загальнонаціональним представницьким органом держави. У всіх сучасних конституціях парламент визначається як носій верховної законодавчої влади (конституції Андори (титул IV «Генеральна рада»), Бельгії (розділ I «Про федеральні палати»), Грузії (розділ III «Парламент»), Данії (частина I) й ін.). У Великій Британії, Італії, Канаді, Франції, Чехії тощо парламенти мають однойменну назву. В інших країнах основні закони закріплюють назви, які склалися історично (РФ (Федеральні збори), Киргизія (Жогорку Кенеш), Таджикистан (Маджлисі Олі), Туркменія (Меджлис), Ізраїль (Кнесет), Монголія (Хурал), Сербія і Чорногорія (Скупщина), Болгарія (Народні збори), Македонія (Збори), Латвія, Литва (Сейм), Фінляндія (Едускунта), Швеція (Риксдаг), Німеччина (Бундестаг) тощо) [2, с. 39].

Поняття парламенту тісно пов'язано з поняттям парламентаризму. Поняття ці взаємообумовлені, але не рівнозначні [3, с. 105].

Ідеї парламентаризму стали ключовими для європейського конституціоналізму. Ґрунтувалися вони на поєднанні двох висхідних ідей конституціоналізму – народного суверенітету та народного представництва. Різні підходи щодо сутності та змісту парламентаризму як політико-правового режиму і форми державного правління обґрунтовувалися у роботах таких відомих фахівців, як С. Лоу, А. Л. Лоуель, Ш. Л. Монтеск'є, М. Оріу, Г. Блекстон, Дж. С. Міль, В. Орландо, А. Дайсі, Г. Еллінек та інших.

Так, Г. Еллінек, писав, що «народ і парламент утворюють правову єдність. Парламент у юридичному сенсі є організованим народом» [4, с. 557].

Парламентаризм представляє собою політико-правовий режим управління державними справами, для якого характерне провідне

становище парламенту в суспільстві: а) лише парламент приймає закони; б) формує виконавчу владу; в) виконавча влада несе відповідальність перед парламентом [2, с. 39].

У свою чергу, Т. Є. Кагановська, зазначає, що для того, щоб вести мову про наявність парламентаризму, необхідно не просте існування певного органу, а передусім щоб цей орган був авторитетним та впливовим, представляв увесь народ, його акти були найважливішими серед актів інших органів влади, а також щоб цей орган впливав на всі сторони державного та суспільного життя як завдяки наданим йому повноваженням, так і завдяки його авторитету [1, с. 199].

К. О. Закоморна, вказує, що крім принципу верховенства парламенту, парламентаризму властиво: високий рівень політичної та правової свідомості населення, наявність розвиненого громадянського суспільства, сталий економічний розвиток країни, функціонування надійної системи безпеки тощо [2, с. 39 – 40].

Слід відзначити і те, що існування та розвиток парламентаризму невіддільно пов'язані з існуванням у тій чи іншій державі конституціоналізму. Адже саме конституціоналізм, що включає в себе сукупність конституційно-правових норм та практики їх реалізації, конституційних ідей, традицій та звичаїв, доктрин та концепцій, рівень правосвідомості та правової культури як населення, так і парламентарів, позитивно впливає на всі сфери суспільного та державного життя в країні, у тому числі й на становлення та подальший розвиток парламентаризму.

Теоретичною та практичною базою парламентаризму виступають такі основні принципи сучасної демократії: суверенітет народу, управління більшістю, представництво та плюралізм.

Наявність у тій чи іншій державі парламентаризму, а також роль, значення, особливості побудови та функціонування парламенту взаємопов'язані з формою такої держави. Найсуттєвішим чином парламентаризм пов'язаний із формою правління та формою політичного режиму, менше – з формою територіального (державного) устрою. Так, обсяг повноважень парламенту щодо формування та контролю над урядом безпосередньо впливають на форму правління. У свою чергу, наявність справжнього парламентаризму – характерна риса демократичного політичного режиму [1, с. 200].

У чистому вигляді парламентаризм як система управління функціонував до ХХ ст. У зв'язку з ускладненням сучасного життя в інформаційному суспільстві, підвищенням вимогливості до процесів управління, зростанням ролі виконавчої влади значення парламенту у управлінні суспільством може знижуватися. Внаслідок чого на сучасному етапі у зарубіжних країнах отримав розповсюдження режим раціоналізованого парламентаризму, для якого властиво обмеження повноважень парламенту на користь інших органів влади. Яскравим прикладом запровадження механізмів раціоналізованого парламентаризму є Конституція Франції 1958 р. Проте навіть у Франції зниження ролі парламенту не є безумовним, адже за ним залишається останнє слово у вирішенні принципових питань, прийнятті законів про права людини, виконавча влада не може діяти без його довіри, парламент бере участь у здійсненні імпичменту і формуванні Конституційної ради (органу

конституційного контролю) [2, с. 40].

Таким чином, парламентаризм – це такий устрій системи державної влади, за якого парламент займає особливе місце в державному механізмі, виступає як єдиний орган законодавчої влади та єдиний загальнонаціональний представницький орган, що має суттєвий авторитет та здійснює значний вплив на всі сфери державного й суспільного життя в певній країні. Безперечно, що у кожній державі організація парламенту має свої особливості, але там, де є справжній парламентаризм, парламенти мають низку спільних рис (виконують функції представництва народу, приймають закони, визначають напрями державної політики, беруть участь у формуванні інших органів державної влади, здійснюють парламентський контроль). У сучасних умовах розвитку будь-якої держави значення парламентаризму неухильно зростає і це не є випадковим, оскільки від його розвитку залежить просування суспільства в напрямі розбудови демократичної, соціальної та правової держави.

Список використаних джерел:

1. Держава у правовому вимірі: навч. посіб. у питаннях і відповідях / [Т. Є Кагановська, Є. І. Григоренко, Я. О. Григоренко, О. С. Передерій; за ред. Т. Є. Кагановської]. – Х.: Право, 2013. – 586 с.
2. Державне (конституційне) право зарубіжних країн (навчальні матеріали та схеми) : посіб. для підготов. до іспитів / К. О. Закоморна. – Х.: Право, 2014. – 264 с.
3. Гринюк Р. Ф., Захарченко М. А. Конституційне право зарубіжних країн: Навчальний посібник. – Видання друге, перероб. і допов. – К.: Істина, 2009. – 376 с.
4. Еллинек Г. Общее учение о государстве. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 752 с.

Проблеми статусу територіальної громади в умовах сучасних реформ

Гуральник В.М., аспірант Київського університету туризму, економіки і права

Система місцевого самоврядування становить основу будь-якого демократичного суспільства. Тому потребує аналізу статус особливого суб'єкта місцевого самоврядування – територіальної громади, визначення проблем і перспектив його удосконалення в умовах демократичних реформ.

Територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [1]. У Конституції 1996р., Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997р. територіальна громада, по-перше, проголошується первинним, центральним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень. По-друге, під цим визначенням законодавець розуміє також територіальну основу місцевого самоврядування – село, селище і місто [2-3]. Іншими словами, до територіальної громади можуть належати не лише громадяни України, а й іноземці та особи без громадянства, що постійно проживають у межах села, селища, міста і користуються, згідно зі ст.26 Конституції такими ж правами і свободами, а також виконують такі ж обов'язки, як і громадяни України, за винятком, встановленим чинним законодавством.

Конституційний Суд України звернув увагу, що в Конституції зберігається поняття територіальної громади (ст.95), що не узгоджується з терміном «громада», визначеним у пропонуваній редакції ст.133